

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano Eivsdem Societatis olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis. Disputationes
Scholasticæ De Incarnatione Dominica**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1653

4. Proponuntur & dissoluuntur argumenta contra primam partem nostræ
sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81011)

dominium in hoc genere, quod in omni euentu possit exigere rem illam sine iniuria alterius. Deinde dominium physicum perfectissimum non includit potestatem physicam vtendi omni re sua sine cooperatione alterius, illa enim potius esset imperfectio; nam eo ipso excluderet vltimum causam liberarum, quibus non potest Deus vti, nisi iuxta earum naturam, & indifferentiam; quare sicut non derogat infinitæ potentie Dei, non posse producere actum liberum sine libera nostra cooperatione, ex quo fit, aliquem actum liberum non posse à Deo absolute præfiniri per tale medium, quia scit, hominem cum tali medio non operaturum, v.g. non potest Deus præfinire in Petro obseruantiam præceptorum circa omnia venialia per auxilia, quæ nunc de facto conferuntur, quia certò scit Deus, cum illis auxiliis Petrum non esse semper cooperaturum: sic etiam non derogat supremo dominio physico Dei, quod non possit per aliquod auxilium obtinere consensum creature, nisi dependenter ab eius voluntate, quæ, quia libera est, aliquando non cooperatur; nec potest perfectius dominium excogitari circa operationem voluntatis creatæ liberæ & defectibilis.

Dixi in conclusione, non nasci ex peccato illam obligationem restituendi Deo ex iustitia, nisi forte rarissime, quia nolo contendere nimis, si quis velit ex peccato, quo quis notabiliter læderet existimationem Dei apud plebem, aut quo ex contemptu inhonoraret grauissimè Deum, oriri obligationem ex iustitia reparandi illud damnum; de quo dicam aliquid infra sect. 7. in solut. 4. obiectionis.

SECTIO IV.

Proponuntur, & dissoluntur argumenta contra primam partem nostre sententiæ.

63 Probabilitas nostre opinionis magna ex parte pendet, vt prædixi, ex solutione argumentorum; quare suo ordine contra tres partes nostre conclusionis proponentur.

Et in primis contra primam, qua dicimus, hominem posse contra Deum aliquando peccare peccato iniustitiæ; primò obicitur fundamentum, cui valde fidei P. Vasquez 1. part. disp. 85. num. 24. & alibi, quia scilicet, qui nihil commodi, vel incommodi asserere potest alteri, non potest erga ipsum exercere iustitiam, vel iniustitiam; nam iustitia seruat æqualitatem inter commoda, & incommoda, & vitat damna domini: nos autem nec operando, nec ab opere cessando commodum, vel incommodum Deo asserimus; quippe qui à nostris peccatis nihil patitur, nec nostris laudibus, & obsequiis beator, & perfectior fit. nam si inste egeris, quid donabis ei, aut quid de manu tua accipiet? Job 25. item cap. 22. Quid prodest Deo si iustus fueris, aut quid ei confert, si fuerit immaculata vita tua?

Hoc argumentum, dum probat bona extrinseca Dei non esse materiam iustitiæ, vel iniustitiæ, nimium videtur probare: nimirum ea non esse materiam charitatis, & amicitie erga Deum,

Card. de Lugo de Incarnat.

imò nec fidelitatis: nam sicut iustitia per te inclinatur ad seruandum ius alienum circa commodum, & vtile; sic amicitia ad desiderandum commodum amici; sic fidelitas ad implenda promissa circa vtile. nam promissio de re indifferenti non refert quod impleatur, vel non impleatur; & tamen ex fidelitate tenemur implere, quod Deo promittimus pertinens ad eius gloriam extrinsecam, & ex charitate desideramus eandem Dei gloriam, quia bonum Dei est; imò ipse Deus, quæcunque operatur, ordinat ad hanc sui gloriam, & illam sibi ardentissimè desiderat; ergo poterit etiam iustitia inclinare ad seruandum ius Dei circa hæc bona extrinseca ipsius.

Fateor ergo, peccatis non lædi intrinsecè Deum, non reddi minus beatum, & perfectum, hæc tamen gloria, & existimatio extrinseca est æstimabilis, & prudenter appetibilis; poterit ergo ad hæc ipsa dari ius in Deo, cuius læsionem fugiat iustitia hominis, sicut charitas desiderat augmentum horum bonorum, & vitat eorum iacturam.

Secundò probant alij recentiores, non esse in nobis iustitiæ obligationem erga Deum, quia iustitia semper inclinatur ad seruandum illud ius illud domini, quod à nobis lædi potest; alioquin si lædi non potest, dabitur affectus similis iustitiæ, non tamen verus actus iustitiæ; ideo enim Angelus non habet virtutem castitatis, quia in ipso non potest esse motus, nec obiectum intemperantiæ: ius autem Dei circa nostra opera tale est, vt à nobis lædi non possit; nostra enim voluntas magis est in Dei potestate, quam in nostra; nec possumus impedire Deum, ne vtatur nostris operibus pro suo libito, potest enim quoties voluerit, mouere nos efficaciter ad quemlibet actum, & si productus fuerit, ipsum destruere, & iterum reproducere; ergo ius diuinum non potest esse obiectum nostre iustitiæ: semper enim manet Deo facultas simpliciter expedita ad nostra opera ponenda, vel auferenda.

Respondeo ex supradictis, ius Dei posse aliquando à nobis lædi; scilicet exigente Deo ex dominio proprietatis, vt cum tali auxilio eliciamus actum amoris, & nobis dissentientibus huic præcepto: tunc enim verè impedimus Deum ab illo actu cum illo auxilio obtinendo, ad quem actum non solum secundum se, sed etiam per tale auxilium habet ius ratione supremi domini; quomodo autem non derogat perfectissimo Dei dominio posse à nobis impediri, ne obtineat id, ad quod habet ius, iam dictum est sectione præcedenti.

Tertiò obiciunt iidem auctores, quia si in Deum peccamus peccato iniustitiæ, sequitur peccatorem statim post peccatum teneri satisfacere Deo pro iniuria illata, non minus quam teneretur satisfacere homini, & cum proportionie tenebatur etiam pro peccato veniali statim satisfacere; licet ob materiæ paruitatem non teneatur sub mortali, sicut pro furto paruo teneretur etiam statim satisfacere obligatione proportionali. Consequens autem est absurdum; non enim teneretur homo statim peenitere; ergo multo minus satisfacere statim pro peccato.

23 Respon

65
Obiectio secunda.

Expenditur.

66
Obiectio tertia.

Dissolutur.
Suarez.

Respondent aliqui cum Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 15. sect. 5. iustitiam nostri ad Deum non obligare ad statim restituendum, licet obliget inter homines, quia res Deo iniuste ablata, non est Deo utilis, nec dilatio est Deo nociva. Sed contra, quia non videtur solutio esse satis consequens ad doctrinam suorum auctorum, sane non accipit Deus maius nocumentum ex ablatione, quam ex dilatione restitutionis; ergo vel utraque est iniusta, vel neutra. Ideo namque inter homines obligat statim restitutio, quia continuatur nocumentum prius illatum; sed respectu Dei continuatur nocumentum illud extrinsecum; ergo erit etiam iniusta dilatio, vel si illud nocumentum non est considerabile, non sufficit ad hoc quod prima ablatio fuerit iniusta.

Melius ergo respondetur iuxta principia supraposita, etiam in casu, quo homo sit iniurius Deo, non teneri ad restitutionem ex obligatione iustitiae, quia nimirum non potest restituere in individuo illud quod iniuste abstulit; in genere autem, seu in equivalenti non tenetur de iustitia, quia hoc potest Deus quoties voluerit sine illo incommodo recuperare, quod idem est moraliter loquendo, ac illud in bonis habere; quare ex dilatione restitutionis equivalentis non censetur Deus habere minus in bonis, quam habere deberet, si fieret restitutio.

67

Quaestio.

Quaeres, an ex eodem habitu iustitiae inclinatur homo ad servandum illatum ius Dei, & aliorum hominum, an vero ex diversis?

Responsio.

Respondeo, si loquamur de habitibus acquisitis, posse unum habitum, & posse etiam esse duos. nam si motivum sit commune, scilicet honestas, quae apparet in servando iure alieno, cuiuscunque illud sit: proculdubio sub hoc motivo poterit unus habitus servare ius hominis & Dei, in utroque enim servando apparet illa honestas communis; nec refert, quod respectu hominis detur obligatio restitutionis ex iniuria, & non respectu Dei; quia hoc per accidens se habet respectu iustitiae, & respectu illius habitus, qui solum curat de servando iure alieno, siue id sit non auferendo, siue restituendo ablatum. Possunt etiam esse duo habitus, si moveatur ex peculiari honestate non violandi excellentissimum ius Dei, hoc enim motivum non sufficit ad servandum ius inferius. Sicut ob eandem rationem possunt esse habitus diversi colendi Deum propter excellentiam divinam, & Sanctos propter eorum excellentiam, quia motiva sunt diversa.

Si vero loquamur de habitu infuso iustitiae, probabile satis est, esse duplicem propter maximam diversitatem, & inaequalitatem utriusque debiti, sicut communiter dicitur esse diversas virtutes infusas, quibus colimus Deum, & Sanctos propter maximam inaequalitatem excellentiae quam respiciunt. Caterum qui diceret, ab uno habitu infuso elici omnes illos actus, licet diversos inter se, non facile impugnabitur, quia habitus infusus, (ut alibi dixi) non limitatur ad unam speciem actuum, sed unus habitus extenditur ad plures actus, qui habeant aliquam similitudinem in subiecto formali.

68

Obiectio
quarta.

Quarto arguunt iidem auctores, quia iniuria fieri non potest, nisi volenti, & iniurio, est enim

usurpatio alieni invito domino, unde scienti, & volenti non fit iniuria, nec etiam scienti, & potenti impedire abique illo incommodo, & non impediendi, quia petinde se habet, moraliter loquendo, ac si consentiret. Deo autem nolente & invito nihil possumus operari; nam voluntati absolute Dei nemo potest resistere; ideo enim Augustinus de praedestinatis loquens lib. de corrept. & gratia. c. 7. dixit: *Horum si quisquam vitio humano perit, vincitur Deus; sed nemo eorum perit, quia nullus vincitur Deus*, & alibi. *Sic velle, vel nolle in volentis, vel nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediatur, nec superet potestatem*; & alibi, nostras voluntates magis esse in potestate Dei, quam in nostra; nunquam ergo possumus aliquid agere, vel omittere invito Deo; ergo Deo non possumus illo casu irrogare iniuriam. Neque obstat, posse Deum habere voluntatem inefficacem, & voluntatem etiam obligandi ad opus positum; quia in primis voluntas inefficax non constituit invitum, sed voluntas efficax opposita, vel saltem voluntas vitandi, si commodè posset, illud damnum. Deinde voluntas obligandi non facit ad rem; haec enim est voluntas ex potestate iurisdictionis, quae non terminatur ad rem ipsam; sed ad obligationem: voluntas autem, contra quam fit iniuria, est voluntas rei ipsius, quae iniuste auferitur; quare potest contingere, habere aliquem voluntatem absolutam obligandi, & tamen non pati iniuriam, v.g. Praelatus praecipiens Monacho ieiunium, obligat subditum ad non comedendum carnes, & tamen non peccat contra votum paupertatis Religiosus edens gallinam contra prohibitionem Praelati, sed solum contra obedientiam, si aliunde habebat licentiam emendi & edendi gallinam alio die.

Item posset Praelatus ex animo iniquo capiendi, & puniendi subditum prohibere illi ludum, verb. grat. ecce habet voluntatem absolutam, quae desiderat subditi ludum, & simul habet voluntatem absolutam obligandi ne ludat; ergo ille duae voluntates differunt omnino; & licet Deus habeat voluntatem absolutam obligandi, non tamen voluntatem absolutam ne fiat periculum, v.g. quae voluntas deberet adesse, ut Deus simpliciter diceretur iniustus.

Doctrina huius obiectionis odium peperit apud aliquos, quia videtur supponere, dominum, ut dominum non habere ius, & auctoritatem in personam servi ad imperandum illi, sed solum indirecte, quatenus potest velle operas servi sibi debitas, & ex hac voluntate obligare servum, ne eas retineat invito domino, quod quidem videtur absurdum; dominus enim, ut dominus obligat servum directe praecipiendo per imperium despoticum, quod in hoc differt à politico, quod non respicit utilitatem subditi, sed domini; ergo potest dominus habere voluntatem absolutam obligandi servum ex hoc dominio, licet non habeat voluntatem absolutam rei faciendae, & per consequens poterit Deus, ut dominus velle obligare hominem ex iustitia, sine eo quod velit efficaciter rem praecipiam, sicut potest hoc ipsum iudex creatus.

Ceterum

70 Ceterum auctores praedicti facile respondent, dominum, ut dominum habere duplicem potestatem, alteram directam in operas servi sibi debitas, ex vi cuius directae vult illud obsequium sibi debitum, & manifestando hanc voluntatem sibi debitum, & obligat illum indirecte ex iustitia, ne retineat obsequium, vel operas debitas domino. Altera potestas ab hac distincta, sed tamen iure gentium rationabiliter introducta, est potestas iurisdictionis, quam habet ipse dominus ad obligandum directe servum, ut reddat obsequium domino debitum; sicut iudex habet hanc potestatem respectu servi, quem exigente domino obligare potest ad servitium exhibendum; & quia durum esset domino quotidie recurrere ad iudicem, ut obtineret obsequium debitum a servo, data est eidem domino partialis potestas iurisdictionis, & vis coercitiva in servum, respectu cuius exercet munus actoris petentis obsequium debitum, & simul iudicis praecipientis, quae potestas est directae in personam servi; haec tamen non est domini, ut domini formaliter, sed ut superioris, & gubernatoris, ad quem spectat compellere subditum, ut soluat quod aliis debet; ceterum non potest dominus exercere hanc potestatem, nisi prius ut dominus habeat voluntatem directam ipsius obsequij sibi debiti, sine qua voluntate non inferret servus iniuriam negando obsequium domino.

71 Distinguntur autem haec duae potestates, quae de facto sunt in domino, ut constat ex separabilitate, quia potuisset Deus dare domino ius ad omnes operas servi, in quo praecise consistit dominium proprietatis in servum, sine iure imperandi, & compellendi servum ad operandum. Sicut de facto dominus vinet habet ius in operarium, & in eius operas; non tamen potest praecipere, aut compellere ipsum, sed operatio non laborante, debet recurrere ad iudicem, ut iudex utens sua iurisdictione compellat operarium ad reddendam operam debitam. Sic dominus in illo casu habet quidem ius in omnes operas servi, non tamen haberet auctoritatem coercendi, & compellendi servum ad illas reddendas. Haec ergo potestas, quam nunc etiam de facto habet, non est domini, ut domini formaliter, & essentialiter, sed est quaedam participatio iurisdictionis, quae residet in magistratu, & commoditatis gratia communicatur dominis in suos servos.

72 Ad illud verò discrimen, quod adversarij subponebant, esse solum inter dominium proprietatis, & iurisdictionis, quod scilicet, licet utrumque sit ius imperandi directae, dominium tamen proprietatis est ad imperandum in domini utilitatem, & ideo appellatur despoticum, quo sensu i. Petr. 5. monentur Episcopi ne dominantur in clericis, id est, ne abutantur potestate Episcopali ad suam utilitatem; dominium verò iurisdictionis est ad praecipendum in utilitatem subditi, & ideo appellatur politicum; magis enim institutum est, ut dominus serviat subdito, quam subditus domino, ut dixit August. 19. de Civit. Dei, cap. 16. Ad hoc, inquam, respondent hi Doctores, in domino de facto reperiri tria iura diversa. Primum est ad omnes operas servi, sicut dominus vineae habet ius ad laborem diurnum operarij sibi obligati ad laborandum in

vineae; & hoc est quod formalissime constituit dominium in ratione domini; neque est dominium iurisdictionis, sed proprietatis. Secundum ius est ad praecipendum, & ad compellendum servum, ut reddat operas debitas, & hoc est ius simile illi, quod haberet dominus vineae in operarium, si data fuisset ipsi à Rege potestas imperandi, & compellendi operarium ad reddendum laborem debitum; & hoc dominium est iurisdictionis, & appellatur despoticum; quia est ius praecipendi solum in utilitatem praecipientis. Tertium ius est ad imperandum etiam, & ad cogendum servum ad ea, quae sunt in utilitatem ipsius servi; sicut pater potest praecipere filio ea, quae spectant ad bonum filij, atque hoc etiam est dominium iurisdictionis, & appellatur politicum, seu economicum, quia ordinatur ad bonum familiae, ad quam etiam pertinet servus. Haec ergo tria iura de facto sunt connexa in domino respectu servi; separabilia tamen saltem per potentiam Dei: posset enim esse primum sine secundo, & tertio; posset item esse secundum sine aliis duobus, & tertius denique sine primo & secundo. Hoc ergo supposito dicunt, primum ex hi iuribus, licet fundet congruenter dominium despoticum, & aliquid etiam politicum, non esse formaliter despoticum, sed dominium proprietatis; secundum verò esse despoticum; tertium denique politicum. Unde dominium despoticum, & politicum non distinguuntur, eo quod unum sit proprietatis, alterum iurisdictionis, utrumque enim est iurisdictionis; sed ex eo quod unum sit ad praecipendum in utilitatem imperantis, alterum in utilitatem subditi; nam Rex, qui solum imperat per dominium iurisdictionis, & non ut dominus proprietatis, praecipit tamen aliquando ea, quae sunt in suam ipsius utilitatem; quia verò ex maiori parte ordinatur potestas regia primario, ac per se in subditorum utilitatem, appellatur eius dominium politicum; sicut è contra potestas iurisdictionis domini in servos appellatur despotica, eo quod praecipit, ac primo, & per se ordinatur ad utilitatem ipsius domini; utraque tamen potestas habet aliquid despotici, & aliquid politici, licet denominatio sumatur à principaliori parte, & magis intenta.

73 Iuxta hanc ergo doctrinam dicunt hi auctores, intelligendos esse Aristotelem 8. Ethic. c. 10. & S. Thomam opus. de regim. Princip. lib. 3. cap. 11. cum tradunt discrimen domini despotici à politico; non enim intelligunt per dominium despoticum dominium proprietatis, aut per politicum dominium iurisdictionis, sed per utrumque intelligunt dominium iurisdictionis, quod quando ordinatur ad solam utilitatem imperantis, appellant despoticum, seu tyrannicum, eo quod sit proprium tyranni ordinare imperium ad propriam utilitatem; quando verò ordinatur ad utilitatem subditorum, appellant politicum, seu paternum, eo quod sit proprium patris attendere ad utilitatem filiorum. Non ergo est idem dominium proprietatis, & despoticum, licet propter connexionem, quam inter se habent, & quia ex dominio proprietatis sequitur de facto potestas iurisdictionis ad imperandum despotice, reputari possent moraliter

pro eodem: sed tamen in rigore dominium proprietatis solum differt à dominio iurisdictionis, ex eo quod illud est ius immediatè in operas ferui, quas quando dominus directe vult, obligat indirectè personam serui ad eas exhibendas; hoc verò est directe ad obligandam personam subditi, non per voluntatem rei præceptæ, sed per voluntatem obligandi directe personam: vnde inobedientia potest dari, etiam si superior non habeat voluntatem rei præceptæ, quia sufficit voluntas directa obligandi subditum; iniuria verò, seu peccatum iniustitiæ non potest dari, nisi domino inuito circa rem ipsam, hoc est, volente habere ipsam rem, quam petit: quæ voluntas cum non possit esse in Deo, quin sequatur operatio nostra, quam Deus vult; hinc fit, non posse ab homine fieri peccatum aliquod iniustitiæ propriæ contra Deum.

74 *Diffinitio illa inter dominii proprietatis et iurisdictionis auctori non satisfaci.*
Hæc doctrina ingeniosè quidem excogitata est; non tamen videtur satis solida, nec satis firmum, discrimen illud inter dominium proprietatis et iurisdictionis, quod scilicet dominus proprietatis obliget per voluntatem directam rei petiti; dominus verò iurisdictionis non per voluntatem rei, sed per voluntatem obligandi personam. nam sicut tu consideras in superiore voluntatem terminatam non ad rem præceptam, sed ad obligandum subditum titulo obedientiæ; ita possumus facillè considerare in domino proprietatis voluntatem aliquam, quæ non terminetur directe ad rem suam, sed ad obligandum seruum, vel debitorem titulo iustitiæ, qua voluntate stante fiet iniustitia à debitore, quamvis creditor non habeat absolutam voluntatem rei, quam exigit. Quod in primis videtur esse iuxta communem concipiendi modum; posse iudicem ex industria aperto cubiculo obseruare latronem introeuntem ad furandum; tunc sanè iudex tantum abest, quod nolit furtum, vt potius ex animo desideret illud, vt habeat occasionem puniendi latronem, & idèd potens illud impedire non impedit, & tamen nemo dubitat, illud esse verum furtum: ergo contra aliquam domini voluntatem, qua dominus dicatur inuitus. Quem modum concipiendi non solum habent vulgares homines, sed iureconsulti, vt constat ex *l. si quis penult. ff. de furtis*; vbi dicitur, potentem prohibere furem, & non prohibentem, adhuc posse agere contra furem actione furti.

75 *Probat per primò.*
Confirmatur primò, quia sicut iniustitia dicitur non vtendum re aliena contra domini voluntatem; ita obedientia dicitur non agendum contra voluntatem Prælati, & tamen voluntas Prælati, cui opponitur inobedientia, non est voluntas rei præceptæ, (potest enim contingere Prælatum potius desiderare inobedientiam subditi ex malo erga ipsum affectu,) sed est voluntas imperans; ergo similiter voluntas domini, cui opponitur iniustitia, non debet esse voluntas rei ablata, sed voluntas alia, qua videns furem, vult retinere adhuc ius ad ipsam rem, seu vult non cedere iure, quod habebat in illa re, quæ voluntas compatitur suum desiderium, & gaudium de furto commissio, & multo magis permissionem illius, & illi voluntati opponitur furtum.

76 *Probat per secundò.*
Confirmatur secundò, quia si ad rationem in-

iuriæ requiritur in domino voluntas absoluta retinendi physicè suam rem; ergo soluente vfuras non fit iniuria, quia ille non habet voluntatem absolutam, sed solum velleitatem retinendi vfuras.

Dices, requiritur saltem voluntas retinendi rem si commodè posset, quam voluntatem habet, qui soluit vfuras, & ideo patitur iniuria. *Euafo.*

Sed contrà, quia etiam, qui ex metu alienius mali iuste inferendi donat copiosam pecuniam, vt malum vitet, velle retinere pecuniam si posset, & tamen non patitur iniuriam ab accipiente, & retinente; ergo non sufficit voluntas retinendi rem, si commodè posset, vt fiat iniuria, sed requiritur voluntas absoluta retinendi ius, quæ si adsit, licet non detur voluntas absoluta rei dari poterit iniuria. *Excludim.*

Item qui ex odio equi ferocis, quem non vult retinere, vendit eum, non habet voluntatem absolutam retinendi equum, & tamen emptor irrogat iniuriam, si eum gratis acciperet non soluto pretio; idèd sanè, quia venditor non vult vtunque equum esse apud emptorem, sed cum onere soluendi pretium; sic etiam, qui videns furem non impedit, non vult vtunque furem habere rem furtiuam, sed cum onere restituendi, & vt rem alienam; ergo illa voluntas non impediendi non tollit rationem furti, & iniuriæ, nisi addit voluntas retinendi ius circa rem illam.

Petes, qualis sit illa voluntas domini, & quod obiectum habeat? De hoc dicam sectione sequenti.

SECTIO V.

Quod sit obiectum voluntatis Domini obligantis ex iustitia?

77 *Existimo, eandem esse difficultatem in declaranda voluntate Prælati, qua obligat subditum ex obedientia, & in assignando obiecto directo illius. Nam si dicas, Prælatum velle obligationem subditi, contra hoc est primò, quod non potest velle obligationem in communi; non enim vult subditum obligari ex iustitia, vel ex religione, aut fidelitate, sed talem obligationem, nempe ex obedientia. Deinde oportet explicare, quid sit obligatio subditi, quam Prælati vult, ita vt ipsa obligatio non includat voluntatem Prælati; & in hoc est difficultas, quia si subditus obligatur per illam voluntatem Prælati, consequens est, vt Prælati volens obligationem subditi, velit ipsammet voluntatem suam, qua subditus obligatur, & ita eadem voluntas sit obiectum directum sui ipsius. Denique si tu explicueris, obiectum illius voluntatis Prælati esse obligationem passiuam subditi ex obedientia, ita nos dicemus, obiectum voluntatis domini esse obligationem passiuam serui, vel debitoris ex iustitia.*

78 *Omnes ergo debemus respondere ad hanc interrogationem, & explicare obiectum directum illius voluntatis. Et quidem posset aliquis existimare, has voluntates aliquo modo esse voluntates directas ipsius rei, quam vel exigimus vt domini, vel præcipimus vt superiores; licet non sint voluntates omninò absolute: nam si præcendas à re ipsa præcepta, non facillè inuenies*